

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT TP.HỒ CHÍ MINH
KHOA KHOA HỌC CƠ BẢN

.....

TẬP BÀI GIẢNG
KỸ NĂNG NGHIÊN CỨU
VÀ LẬP LUẬN

TÀI LIỆU LƯU HÀNH NỘI BỘ
TP. Hồ Chí Minh - 2011

BIÊN SOẠN
TS. LÊ THỊ HỒNG VÂN (chủ biên)
ThS. PHẠM THỊ NGỌC THỦY

LỜI NÓI ĐẦU

Nhằm mục đích đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo để thực hiện mục tiêu *gắn đào tạo với nhu cầu thực tiễn*, từ năm học 2011-2012 trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh đưa vào giảng dạy môn học *Kỹ năng nghiên cứu và lập luận* để bổ sung những kiến thức thuộc về nhóm “kỹ năng mềm”, đó là *kỹ năng nghiên cứu khoa học, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng lập luận, kỹ năng tư duy phản biện và kỹ năng tranh luận*. Mục tiêu của môn học nhằm giúp sinh viên rèn luyện các kỹ năng ngôn ngữ, tư duy logic và khả năng lập luận, hùng biện để có thể *nghĩ một cách sâu sắc, viết một cách chính xác, nói một cách thuyết phục*. Đây là những kỹ năng rất cần thiết để đem lại cho mỗi người sự thành công trong các công việc học tập, nghiên cứu cũng như các hoạt động giao tiếp xã hội và các ngành nghề chuyên môn đặc thù, đặc biệt là đối với nghề Luật - nơi mà các năng lực tư duy, ngôn ngữ và “tài ăn nói” có vai trò tiên quyết đối với sự thành bại của công việc và sự nghiệp.

Với mục tiêu ấy, nội dung của *Tập bài giảng Kỹ năng nghiên cứu và lập luận* được biên soạn gồm các chương:

Chương 1: Kỹ năng nghiên cứu khoa học

Chương 2: Kỹ năng thuyết trình

Chương 3: Kỹ năng lập luận

Chương 4: Kỹ năng tranh luận – phản biện

Các chương được phân công biên soạn cụ thể như sau:

Chương 1, 2, 4: TS. Lê Thị Hồng Vân

Chương 3: TS. Lê Thị Hồng Vân và Ths. Phạm Thị Ngọc Thủy.

Mỗi chương tuy có nhiệm vụ rèn luyện những kỹ năng khác nhau để hướng đến những mục tiêu cụ thể và tương đối độc lập, nhưng giữa chúng đều có sự kết nối, liên thông trên nền tảng của các kỹ năng tư duy và ngôn ngữ, đó là *suy nghĩ – nói – viết*. Nội dung của các chương được biên soạn dựa trên sự vận dụng tích hợp kiến thức của nhiều môn khoa học như: Ngôn ngữ học, Tiếng Việt thực hành, Phương pháp luận nghiên cứu khoa học, Logic học, Tư duy phản biện, Tâm lý học, Văn hóa Việt Nam, cùng với các kỹ năng giao tiếp – sự phạm, kỹ năng lập luận, tranh luận, phản biện. Các kiến thức và kỹ năng ấy đã được vận dụng, chuyển hóa thành các nhóm kỹ năng cụ thể trong mỗi chương.

Việc nắm vững và thực hành vận dụng tốt các kỹ năng này trong thực tiễn sẽ phục vụ thiết thực trước hết cho các hoạt động học tập, nghiên cứu của sinh viên, giúp thực

hiện tốt các bài thảo luận, thuyết trình, tranh luận, viết tiểu luận, luận văn tốt nghiệp, thực hiện các đề tài khoa học cũng như quá trình tự học, tự nghiên cứu lâu dài.

Đối với các ngành nghề đặc thù như nghề báo, nghề giáo, nghề ngoại giao, chính khách... thì việc nắm vững và thực hành tốt các kỹ năng này là điều kiện tiên quyết để đem lại sự thành công trong sự nghiệp và cuộc sống, nhất là trong xã hội hiện đại, khi mà sự cạnh tranh đang ngày càng trở nên gay gắt và khốc liệt trong mọi lĩnh vực.

Đặc biệt đối với nghề Luật, khi mà công việc chuyên môn phải thực hiện thường ngày là các cuộc đấu trí, đấu khẩu để giải quyết mâu thuẫn, tranh chấp giữa phải/ trái, đúng / sai liên quan đến số phận, thậm chí quyết định cả vận mạng con người thì việc nắm vững và vận dụng thuần thục các kỹ năng lập luận, tranh luận, phản biện để có được khả năng lập luận sắc sảo và tài hùng biện thuyết phục là những đòi hỏi tối cần thiết để có thể tồn tại và khẳng định chỗ đứng trong nghề.

Vì được biên soạn lần đầu, lại phải tổng hợp, bao quát nhiều lĩnh vực chuyên môn với nhiều nhóm kỹ năng khác nhau, do đó *Tập bài giảng Kỹ năng nghiên cứu và lập luận* chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót và hạn chế.

Rất mong được các nhà chuyên môn và bạn đọc quan tâm đóng góp ý kiến để lần xuất bản sau, *Tập bài giảng* được bổ sung, chỉnh lý hoàn thiện hơn.

Thư từ, ý kiến đóng góp xin được gửi tới: Phòng Đào tạo, Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh – Số 2, Nguyễn Tất Thành, Quận 4, TP. Hồ Chí Minh; Điện thoại: 08.39400.723 – 08.37266.333

TÁC GIẢ

CHƯƠNG 1

KỸ NĂNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

❖ Mục đích yêu cầu:

+ Về nội dung kiến thức:

- Hiểu được tầm quan trọng của nghiên cứu khoa học và các kiến thức tổng quan về nghiên cứu khoa học.
- Nắm được yêu cầu và các bước thực hiện một đề tài nghiên cứu khoa học.
- Nắm được các thao tác cụ thể để thực hiện một đề tài nghiên cứu khoa học.

+ Về kỹ năng:

- Rèn luyện phương pháp và kỹ năng tư duy khoa học.
- Rèn luyện các kỹ năng thực hiện một đề tài nghiên cứu khoa học.
- Giúp sinh viên hình thành thói quen và kỹ năng tự học, tự nghiên cứu để nâng cao chất lượng của việc học ở đại học, đồng thời khơi nguồn niềm đam mê nghiên cứu, giúp họ tạo lập thói quen tự nghiên cứu lâu dài.

NỘI DUNG BÀI HỌC

Khác với việc học ở phổ thông, việc học ở bậc đại học với đúng nghĩa phải là quá trình tự học, tự nghiên cứu, tìm tòi kiến thức để đáp ứng được các yêu cầu nhận thức bậc cao. Nếu yêu cầu nhận thức ở bậc học phổ thông chỉ cần dừng lại ở cấp độ bậc 1: biết và hiểu, thì ở bậc đại học không chỉ dừng lại ở đó mà còn cần phải tiến đến các nấc thang nhận thức cao hơn, đó là nhận thức bậc 2: phân tích, tổng hợp, lý giải; và bậc 3: đánh giá, phê phán, liên hệ và vận dụng vào thực tiễn.

Để đạt được các mức độ nhận thức bậc 2 và 3 đòi hỏi việc học ở đại học phải gắn liền với các hoạt động nghiên cứu khoa học để rèn luyện tư duy khoa học cũng như các kỹ năng tự học, tự nghiên cứu, đó là những kỹ năng mà bất cứ sinh viên đại học nào cũng cần phải có. Sẽ không có những nhà khoa học, cũng như không có những khám phá, những phát minh khoa học trong tương lai, nếu không có sự khởi đầu bằng việc trang bị những kỹ năng nền tảng cũng như khơi gợi niềm say mê với công việc tìm tòi nghiên cứu từ lúc còn là sinh viên trên giảng đường.

Hoạt động nghiên cứu khoa học, vì vậy là một hoạt động có ý nghĩa quan trọng, được thực hiện thường xuyên, liên tục và xuyên suốt, gắn liền với nhiệm vụ học tập của mỗi sinh viên trong quá trình thực hiện các môn học. Các bài tập thực hành nghiên